

PYTANIA O EGZEKUCJI

Majątek dłużnika ,sposoby egzekucji

Egzekucja z ruchomości

Sobota, 18 września 2010

We wniosku o egzekucję z ruchomości wierzyciel powinien wskazać miejsce, w którym znajdują się ruchomości, oraz wymienić ruchomości, które należy zająć. Potrzeba tej informacji uzasadniona jest nie tylko przepisami (art. 844 i 801 kpc), lecz także koniecznością, ponieważ coraz częściej miejsce siedziby dłużnika nie pokrywa się z miejscem, w którym znajdują się jego ruchomości. W interesie wierzyciela leży wskazanie, które z ruchomości należy zająć, aby można było z nich skutecznie przeprowadzić egzekucję.

Potrzeba współpracy wierzyciela z komornikiem w egzekucji z ruchomości występuje nie tylko we wstępnej fazie postępowania. Na swój wniosek wierzyciel może uczestniczyć przy czynnościach zajęcia lub żądać sprawdzenia zajętych ruchomości (art. 850 kpc). Wierzyciel może wnieść zarzuty na oszacowanie ruchomości (art. 853 § 2 kpc) i zgłosić wniosek o zmianę dozorcę. Aktywność wierzyciela przejawia się również przy wysłuchaniu związanym ze zmianą dozorcę (art. 860 kpc). Jeżeli dłużnik odmawia przyjęcia zajętych ruchomości pod dozór lub gdy z ważnych przyczyn nie można zajętych ruchomości pozostawić pod dozorem osoby, u której ruchomości te zostały zajęte, wierzyciel może zostać ustanowiony dozorcą zajętych ruchomości (art. 855 § 1 kpc). Udział wierzyciela w ustaleniu, że dozór nad zajętymi ruchomościami nie jest sprawowany należycie, jest bardzo istotny. Z ważnych przyczyn, takich jak obawa przed usunięciem zajętych ruchomości, uzasadniona obawa przed udaremnieniem egzekucji, potrzeba ochrony przed zmniejszeniem wartości wskutek nieodpowiedniego przechowywania zajętych ruchomości - komornik może oddać zajęte ruchomości innej osobie, nie wyłączając wierzyciela.

Na wniosek wierzyciela komornik dokonuje sprawdzenia zajętych ruchomości na podstawie protokołu zajęcia (art. 851 kpc). W wypadku takiego wniosku na komorniku ciąży obowiązek wyznaczenia terminu sprawdzenia i zawiadomienia o nim wierzyciela. Wierzyciel decyduje o tym, w jakiej formie komornik ma dokonać sprzedaży ruchomości, czy w formie licytacji, czy też w formie sprzedaży komisowej.

Zajęcie ruchomości.

Zajęcie jest pierwszym etapem w egzekucji z ruchomości. Dokonując zajęcia ruchomości, komornik doręcza dłużnikowi zawiadomienie o wszczęciu egzekucji (art. 805 § 1 kpc).

W celu dokonania zajęcia ruchomości komornik może zarządzić otwarcie mieszkania i innych pomieszczeń i dokonać tam przeszukania, jak i przeszukać odzież dłużnika (art. 814 § 1 kpc oraz § 49 rozporządzenia w sprawie czynności komorników).

Zajęcia dokonuje komornik przez wpisanie ruchomości do protokołu zajęcia (art. 847 § 1, art.

809 kpc i § 60 rozporządzenia w sprawie czynności komorników). Protokół taki powinien zawierać oznaczenie miejsca i czasu dokonania czynności zajęcia, określenie osób biorących udział w czynnościach, ich wnioski i uwagi co do przebiegu czynności, w szczególności uwagi dłużnika o przysługujących prawach osób trzecich do zajętych ruchomości, ze wskazaniem adresów tych osób, wyszczególnienie zajętych ruchomości z zaznaczeniem ich cech wyróżniających i wartości (art. 853 kpc), wzmiankę o odczycie protokołu, podpisy osób uczestniczących lub wzmiankę o przyczynie braku podpisu oraz podpis komornika.

Z chwilą złożenia podpisu przez komornika na protokole dochodzi do zajęcia. Czynność ta ma charakter konstytutywny. Odpis protokołu komornik ma obowiązek doręczyć dłużnikowi i współwłaścicielom zajętej ruchomości, którzy nie są dłużnikami (art. 847 § 1 zd. 2 kpc).

Zajęciu podlegają ruchomości dłużnika, niezależnie od tego, w czym są władaniu - dłużnika, wierzyciela czy osoby trzeciej. Władanie oznacza faktyczne dysponowanie przedmiotem, bez względu na stosunek prawny władającego do tego przedmiotu. Do komornika nie należy badanie tytułu prawnego łączącego dłużnika z ruchomością, a więc czy jest jej właścicielem, użytkownikiem, posiadaczem w imieniu własnym lub osoby trzeciej. Zajmując ruchomości, komornik ustala jedynie, czy dłużnik włada ruchomością. Wystarczającą okolicznością do dokonania zajęcia będzie stwierdzenie, iż rzecz znajduje się we władaniu dłużnika.

Przeszkodą w zajęciu nie będzie fakt, iż osobom trzecim służą jakieś prawa co do zajmowanych ruchomości, o ile są one we władaniu dłużnika. Do obowiązków dłużnika należy zgłoszenie komornikowi o prawach osób trzecich do zwolnienia od egzekucji zajętych ruchomości i podanie adresów tych osób. Obowiązek ten ciąży na dłużniku także wtedy, gdy nie był on obecny przy zajęciu. Powinien go w takim wypadku wykonać niezwłocznie po otrzymaniu protokołu zajęcia (art. 847 § 2 kpc).

Ze względu na ochronę praw osób trzecich co do zajętych ruchomości komornik powinien zamieścić uwagi o prawach tych osób do zajętych rzeczy także wtedy, gdy informacje o tym uzyskał z innych źródeł. Uzyskanie przez komornika tych informacji nie zwalnia go od dokonania zajęcia. Komornikowi nie służy prawo rozstrzygania o słuszności zarzutów osób trzecich. O prawach tych nie rozstrzyga też sąd rozpoznający skargę na dokonane zajęcie. Od wierzyciela w takim wypadku zależy, czy po uzyskaniu powyższych wiadomości zgłosi wniosek o umorzenie postępowania, czy też będzie domagał się dalszego kontynuowania egzekucji. Komornik obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o zajęciu osoby trzeciej, którym służą prawa do zajętych ruchomości (art. 847 § 2 kpc). Osobom tym służy prawo wytoczenia powództwa przeciwegzekucyjnego.

Naruszenie obowiązku zawiadomienia przez komornika osób trzecich o zajęciu ruchomości, do których służą im prawa, może pociągnąć jego odpowiedzialność z art. 769 § 1 kpc z tytułu zawnionego zaniedbania.

Ruchomość może podlegać zajęciu także wtedy, gdy znajduje się we władaniu wierzyciela. Najczęściej sytuacja taka zachodzi, kiedy wierzyciel posiada rzecz ruchomą, na której służy mu umowne prawo zastawu. Wierzyciel korzysta w takim wypadku z pierwszeństwa zaspokojenia przed ewentualnymi wierzycielami osobistymi dłużnika, ale tylko z sum uzyskanych przez egzekucję z tego zastawu.

Jeżeli wierzyciel skierował egzekucję do innego majątku lub praw dłużnika, a jest we władaniu rzeczy ruchomych dłużnika, na których służy mu prawo zastawu zabezpieczającego pełne zaspokojenie roszczenia, egzekucja na wniosek dłużnika ulega umorzeniu (art. 825 pkt 4 kpc).

Władanie rzeczą dłużnika przez osobę trzecią nie stanowi przeszkody w dokonaniu zajęcia. Jednakże muszą zostać spełnione warunki określone w art. 845 § 2 kpc. Można zająć takie ruchomości dłużnika, jeżeli :

- osoba trzecia wyrazi zgodę na zajęcie ruchomości dłużnika,
- osoba trzecia przyznaje, że ruchomości stanowią własność dłużnika,
- przepisy szczególne zezwalają na zajęcie ruchomości dłużnika znajdujących się u osoby trzeciej.

W razie odmowy przez osobę trzecią zgody na zajęcie, jak i nieprzyznawania, że ruchomość stanowi własność dłużnika, wierzyciel może wystąpić o zajęcie prawa dłużnika o wydanie rzeczy na mocy art. 905 § 1 kpc.

Przy zajęciu ruchomości obowiązuje szereg reguł. Przede wszystkim nie należy zajmować więcej ruchomości, niż jest potrzebne do zaspokojenia wierzyciela w zakresie dochodzonej należności i kosztów egzekucyjnych (art. 845 § 3 kpc). Ewentualne przekroczenie tej zasady upoważnia dłużnika do wnioskowania o zawieszenie postępowania egzekucji z pozostałego majątku, jeżeli egzekucja już z części zajętego majątku starcza na zaspokojenie wierzyciela (art. 799 § 2 kpc).

Nie można zajmować ruchomości, które są zwolnione od egzekucji (art. 829-839 kpc), nie należy też zajmować ruchomości, jeżeli oczywiste jest, że z ich egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych (art. 824 § 1 pkt 3 kpc).

Wierzyciel ma prawo żądać, aby zajęcia dokonano w jego obecności. W takim wypadku komornik ma obowiązek zawiadomić go o terminie zajęcia. Niestawiennictwo wierzyciela nie stoi na przeszkodzie dokonaniu zajęcia. Udział dłużnika także nie jest konieczny przy zajęciu. W wypadku nieobecności dłużnika przy tej czynności, komornik powinien przywołać jednego lub dwóch świadków, chyba że zachodzi obawa, że wskutek upływu czasu na przywołanie świadków dojdzie do udaremnienia egzekucji (art. 812 § 2 kpc).

O zajęciu należy zawiadomić osoby wskazane przez dłużnika (art. 847 § 2 kpc), jak inne osoby, o których komornik dowiedział się, iż przysługują im prawa do zajętej rzeczy, współwłaścicieli zajętej ruchomości w sytuacji prowadzenia egzekucji z ułamkowej części, a także inne osoby, które zawiadomić o tym należy na mocy przepisów szczególnych, np. kontraktującego o zajęciu zakontraktowanych ziemiopłodów czy zwierząt.

Na zajętych ruchomościach komornik zobowiązany jest umieścić znak ujawniający na zewnątrz zajęcia. Przepisy kpc nie przewidują możliwości zwolnienia się przez komornika z tego obowiązku. Jeżeli umieszczenie znaków zajęcia jest niemożliwe według ogólnych zasad, komornik zajęcie ujawnia w inny sposób. Przepisy kpc nie przewidują żadnej sankcji za brak znaków zajęcia na zajętych ruchomościach.

Zasadą jest, że zajęcie przeprowadza się w jednym terminie. Może jednak z różnych przyczyn dojść do przerwania tej czynności. Wówczas komornik zobowiązany jest poczynić kroki zapobiegające usunięciu ruchomości jeszcze nie zajętych (art. 849 kpc), np. przez opieczętownienie pomieszczeń z tymi ruchomościami.

Na zajęcie ruchomości służy skarga na czynności komornika (art. 767 kpc).

Encyklopedia egzekucji sądowej
pod redakcją Zbigniewa Szczurka
Wydawnictwo "Currenda"
Sopot 2002